

FREDERIC TARRIDA, METGE EXILIAT A MÈXIC

HERNÁNDEZ CARDONA, Àngel Manuel
Acadèmic corresponent RAMC

RESUM: Frederic Tarrida Castells va néixer a Esparraguera l'any 1898 i va morir a Barcelona el 1974. Estudià medicina a les universitats de Barcelona i de Saragossa. El 1931 guanyà una plaça de metge auxiliar de l'Hospital de la Santa Creu i Sant Pau. El 1936 formà part d'un comitè de control antifeixista del Col·legi de Metges de Catalunya. Durant la guerra civil serví com a metge militar en el front d'Aragó. Exiliat el 1939, s'instal·là dos anys després a la Ciutat de Mèxic, on, a més de practicar l'otorrinolaringologia, fou metge d'empresa i del Colegio Madrid.

Paraules clau: Frederic Tarrida, Esparraguera, Hospital de la Santa Creu i Sant Pau, Sindicat de Metges de Catalunya, Comitè Central de Milícies Antifeixistes, vaixell Quanza, Mèxic, Junta de Auxilio a los Republicanos Españoles, Colegio Madrid.

RESUMEN: Federico Tarrida Castells nació en Esparraguera en el año 1898 y murió en Barcelona en 1974. Estudió medicina en las universidades de Barcelona y de Zaragoza. En 1931 ganó una plaza de médico auxiliar en el Hospital de la Santa Creu i Sant Pau. En 1936 formó parte d'un comitè de control antifascista del Col·legi de Metges de Catalunya. Durant la guerra civil sirvió como médico militar en el frente de Aragón. Exiliado en 1939, se instaló dos años después en la Ciudad de México, donde, además de practicar la otorrinolaringología, fue médico de empresa y del Colegio Madrid.

Palabras clave: Federico Tarrida, Esparraguera, Hospital de la Santa Creu i Sant Pau, Sindicat de Metges de Catalunya, Comitè Central de Milícies Antifeixistes, barco Quanza, México, Junta de Auxilio a los Republicanos Españoles, Colegio Madrid.

DADES PERSONALS

Frederic Tarrida Castells va néixer a Esparraguera el 16 de febrer de 1898.¹ Era fill de Tomàs Tarrida Julià i de Bonaventura Castells Barquet. Estava casat amb Joaquina Sala Estapé. El seu germà Ramon Tarrida fou un important enginyer de camins. El seu nebot Lluís Ferran Tarrida Santolaya fou també metge. Es va exiliar el 1939. Va morir el 1974 a Barcelona, a on havia retornat l'any anterior per motius de salut.

ESTUDIS

Va cursar el batxillerat a l'Institut de Barcelona i el títol de batxiller l'obtingué el 30 de juny de 1916. Va estudiar medicina a les universitats de Barcelona i de Saragossa. El títol de llicenciat en medicina li fou expedit el 19 de novembre de 1930.²

ACTIVITAT MÈDICA ABANS I DURANT LA GUERRA

Pocs mesos després d'acabada la carrera, el febrer de 1931, guanyà una plaça de metge auxiliar de l'Hospital de la Santa Creu i Sant Pau,³ càrrec que compaginà amb l'exercici privat de la medicina. Aquell mateix any ingressà al Sindicat de Metges de Catalunya.⁴

Un parell de dies després d'haver-se produït l'alçament militar del 1936, constituí, juntament amb vint-i-tres companys del Col·legi de Metges de Catalunya, un comitè de control col·legial, vinculat al Comitè Central de Milícies Antifeixistes.⁵

Durant la guerra civil estigué com a tinent metge provisional al front d'Aragó. Cal destacar els serveis prestats en l'hospital de Sarinyena (Osca), dirigit pel metge barceloní Francesc Bergós Ribalta. Posteriorment, l'agost de 1937, ascendí a capità metge provisional i fou destinat als Serveis Sanitaris de l'Exèrcit de l'Est⁶ i uns pocs mesos després al Tretzè Cos d'Exèrcit.⁷ Finalment, el mes de gener de 1938, s'integrà en el grup quirúrgic dels Hospitals Militars de Barcelona.⁸

L'EXILI

A les acaballes de la guerra s'exilià, primerament a Sète (França) i després a Mèxic, on arribà al port de Veracruz el 18 de novembre de 1941, a bord del vaixell portuguès Quanza. Ell i altres exiliats van ser auxiliats a la seva arribada amb un subsidi de tres mesos.⁹ Instal·lat a la Ciutat de Mèxic, a part d'exercir la seva especialitat d'otorrinolaringologia, fou metge del Colegio Madrid, una escola fundada el 1941 per la Junta de Auxilio a los Republicanos Españoles, i metge laboral de la Compañía Constructora de los Hermanos Bertrán Cusiné.

BIBLIOGRAFIA

ALBA, M. *Los recuerdos de nuestra niñez. 50 años del Colegio Madrid*. Pangea editores. Ciutat de Mèxic, 1991.

BLANCAFORT, X. "El Col·legi de Metges de Barcelona durant la guerra i la postguerra franquista". *Gimbernat. Revista catalana d'història de la medicina i de la ciència*, 50: 255-265. Barcelona, 2008.

MIRET, J. "L'exili dels metges catalans després de la guerra civil". *Gimbernat. Revista catalana d'història de la medicina i de la ciència*, 20: 213-260. Barcelona, 1993.

VENTOSA, J. "Diari del viatge de Montpeller a Mèxic (octubre de 1941)". *Del Penedès. Publicació de l'Institut d'Estudis Penedesencs*, 23: 14-45. Vilafranca del Penedès, 2010.

NOTES

1. Segons un certificat de naixement contingut en el seu expedient acadèmic, Miquel Cortells Burguera va comparèixer el 17 de febrer de 1898 per a inscriure un nen al registre civil d'Esparreguera i com a avi va declarar: *Que dicho niño nació en el domicilio de su padre, calle de Abajo nº 19, el día de ayer a las siete de la tarde. Que es hijo legítimo*

de D. Tomás Tarrida Juliá y de D^{ña} Buenaventura Castells Barquet. Que es nieto por línea paterna de D. Ramón Tarrida y de D^{ña} Teresa Juliá, ambos difuntos, y por la línea materna del declarante y de Eulalia, ambos vivientes y domiciliados en esta. Y que al expresado niño se le pusieron los nombres de Federico, Victorino y Jaime. (Arxiu Històric de la Universitat de Barcelona, 01 EA Tarrida Castells, Federico)

2. Cursà el batxillerat a l'Institut de Barcelona (1909-1916) i féu els exàmens de grau el 28 i el 30 de juny de 1916. Amb aquesta darrera data li fou expedit el títol de batxiller. La carrera de medicina la realitzà a les universitats de Barcelona i Saragossa. El curs preparatori l'aprova a la Facultat de Ciències de Barcelona (1916-1917) i el període de llicenciatura el cursà a les facultats de medicina de Barcelona (1918-1921, 1924-1925 i 1927-1930) i de Saragossa (1921-1924 i 1926-1927). Acabada la llicenciatura, li fou atorgat el títol el 19 de novembre de 1930. (Arxiu Històric de la Universitat de Barcelona, 01 EA Tarrida Castells, Federico)

3. Segons una notícia de premsa del 26 de febrer de 1931, Frederic Tarrida i altres facultatius havien estat nomenats metges auxiliars de l'Hospital de la Santa Creu i Sant Pau. (*La Vanguardia*, 26 de febrer de 1931, pàg. 9)

4. Frederic Tarrida Castells és un dels metges ingressats durant els mesos de març i abril de 1931 al Sindicat de Metges de Catalunya. (*Butlletí del Sindicat de Metges de Catalunya*, juny de 1931, pàg. 42)

5. El 20 de juliol de 1936, al si del Col·legi de Metges de Catalunya, es crea un comitè de control col·legial, vinculat al Comitè Central de Milícies Antifeixistes. És format per 24 metges, entre els quals Frederic Tarrida. (BLANCAFORT, 2008: 264)

6. El 7 d'agost de 1937, ascendeix a capità metge provisional el tinent metge Frederic Tarrida Castells, *con destino en la Jefatura de los Servicios Sanitarios del Ejército del Este*. (*Diario Oficial del Ministerio de Defensa Nacional*, 11 d'agost de 1937, pàg. 333)

7. El capità metge provisional Frederic Tarrida és traslladat, el 26 de novembre de 1937, *de la Jefatura de los Servicios Sanitarios del Ejército del Este, al XIII Cuerpo de Ejército*. (*Diario Oficial del Ministerio de Defensa Nacional*, 1 de desembre de 1937, pàg. 403)

8. El 24 de gener de 1938, el capità metge provisional Frederic Tarrida Castells, del Tretzè Cos d'Exèrcit queda confirmat en el destí *clínica núm. 6 (Cruz Roja), del grupo quirúrgico de Hospitales Militares de Barcelona*. (*Diario Oficial del Ministerio de Defensa Nacional*, 28 de gener de 1938, pàg. 276)

9. En la reunió de la Junta de Auxilio a los Republicanos Españoles del 27 de novembre de 1941 s'acorda establir, *respecto a los compatriotas llegados recientemente a bordo del Quanza*, un subsidi de *tres pesos diarios por cabeza de familia, durante tres meses*. En l'acta de la reunió feta dos dies després, figura entre els beneficiats amb aquest subsidi el metge Frederic Tarrida. (Centro Documental de la Memoria Histórica, Archivo Carlos Esplá, sección JARE, Libro de actas de los años 1939-1942)

*Frederic Tarrida en el front d'Aragó, l'any 1937.
Foto cedida per Victòria Tarrida*

Frederic Tarrida a Mèxic, l'any 1952. Foto cedida per Victòria Tarrida.